

במדינה

העם

שטר לפרעון

מעולם לא הוצג לציבור שטר לפרעון במהירות כה רבה, כמו השטר שעליו חתם האזרח הישראלי ביום הבחירות. השבוע העלתה הממשלה את מחירי כל מיצרכי-היסוד בצורה שחוללה מהפכה בחיי כל ישראל. רמת-המחיה של כל חלקי הציבור, חוץ משיכבה דקה של מתעשרים, הורדה באופן דראסטי.

ימינה, למטה. הציבור הגיב בתדהמה. לתדהמה זו לא היתה הצדקה רבה.

פעמים במשך חצי שנה — פעם בבי-חירות להסתדרות ופעם בבחירות לכנסת — נתן הציבור סטירת-לחי מצלצלת לכל הכוחות שהטיפו נמרצות נגד קו של הורדת רמת-המחיה, ושהבטיחו להיאבק נגד אפי-שרות זו.

תחת זאת היתה לאורך כל החזית, תזווה ימינה. היתה עלייה מאסיבית של תמיכת הציבור, ובכללו ציבור העובדים, בליכוד הימני, המטיף מזה שנים לביטול הסוב-סידיות ולהעלאת המחירים, תוך תשלום מס-שפתים למליצות סוציאליות נבוכות. כל ילד ידע שהליכוד נתמך על-ידי איר-גוני המעבידים, וכי הוא נושא-דברם הר-עיקרי.

מבחינה סוציאלית, אין הבדל בין הליכוד ול"ע, שעלו בהסתדרות והחזיקו מעמד ב-כנסת, בעזרת הרשימה החדשה של שר-למית אלזני, שלא אמרה מילה על בעיות השכר ורמת-המחיה.

ואילו המערך נשא בבחירות את דגלו הסוציאלי של פינחס ספיר ומשה דיין — דגל שמלוא משמעותו התבררה השבוע.

גלודות אספירין. ההלם הראשון של מהפכת-המחירים היה כה גדול, עד ש-איש לא היה מסוגל לעמוד על הומרתה. הממשלה ניסתה להרגיע את העצבים ב-כמה דיבורים ומעשים, שנועדו לעורר רושם של פיצוי על ההפסד. אולם מטרת המדיניות אינה להשאיר את הציבור ב-אותו מצב שבו היה נתון קודם לכן, אלא להוריד את רמת-מחיינו. תוספת-היוקר תשפיע, לכל היותר, כגלולת אספירין.

בהעדר גוש בעל תודעה סוציאלית בכ-נסת, ועם כינון ממשלת-עובדים בהסתדרות, כשעה שמחשבות רוב המישפחות עדיין שקועות במצב הביטחוני הגזול מהן את האב והבעל, החל העידן הסוציאלי החדש במדינה: העידן שבו עליות חברתית קטנה תמשיך להתעשר בחסות הממשלה וזכ-עזרת אידיאלוגיה ימינה, בעוד שכל שאר חלקי הציבור יידרשו להדק את החגורה יותר ויותר, למען המולדת.

הנסיגה הראשונה

בפעם הראשונה נסוג צה"ל. אמנם, גם בשנת 1957 היתה נסיגה גרוי-לה. אולם זו עברה כימעט מבלי להשאיר רושם, כי בראשה עמד דויד בן-גוריון, האיש שהוביל את צה"ל זה עתה לניצחון

ג'יפ ככיוון הביתה בארץ גושן
זעקה בחצות הלילה

כל ראשי המדינה מצפים לקראת מיבון זה בחרדה. ובצדק: הם עצמם דאגו להח-דיר לתודעת כל אדם בישראל, יום אחרי יום במשך שש וחצי שנים, שנסוגה כזאת תהיה משולה לשואה לאומית.

צה"ל

בדרך הביתה

על מהדך הנסיגה מדווח כתב "העולם הזה", יגאל לביב:

מדי לילה, בין הצות לשלוש לפנות בוקר, כאשר קור מקפאי שורר מעבר לתעלה והחושך ממחיש את מכות מצריים, חוזרת התופעה על עצמה: באחד המוצבים נמאס לפתע הכל, על אחד החיילים הפוקח עיניים יגעות מול גדרות המוקשים שלפניו, והוא פורץ בזעקת-אימים מהדהדת: "היבית-ה! זעקות. תוך שניות, הוא נענה על-ידי חייל אחר במוצב אחר, הוועק אף הוא: הביתה! תוך דקה-שתיים, כל קו החזית נשמע כבית-משוגעים אחד גדול, כאשר הכל צועקים במקלה, כלהקת תנים מוזי-רעב: היבית-ה!

תופעה זו פורצת ספונטאנית, שוב ושוב, כל לילה.

הרצון לשוב הביתה מתגלה גם בתופעות אחרות. ביום התחלת הפינוי של ציר סואץ קהיר טירתו לאורך הקו. כיוון שלצה"ל אין יתרון חומר-יבניו עבור הקו השני, וגם מחסני נאט"ו ריקים — ניתנה הוראה כי בכל מוצב יפרקו ויקחו את הכל: ממוקש ועד גדר תיל, אפילו את שקי החול מריקים, ונטולים אותם למילוי מחדש בקו החדש. לשיחרור. מי שזוכר באינו כבדות עסקי החיילים המוצבים — נותר נדהם מול המרץ והדורות הנעורים שהם מגלים בעבודת הפירוק והפריקה, בדרך להעמס ולזון לאחור, לשיחרור הנכסף. החיילים באפריקה נחלקים כיום לשני סוגים: המאזשים, הנוסעים לאחור כדי להשתחרר, והדפוקים, הנוסעים לקו השני, כמו היחידה שלי. נכון שאנו עוברים את התעלה מזרחה — אבל רק כדי לתפוס את הקו החדש מאחור. אינה יאוש!

שלל. אני נוסע לאורך מרגלות הר עתאקה, לכיוון עדאביה. בכל מוצב — אותו מחנה: החיילים עוסקים בפירוק והעמסה. יחידות הנוסעות להשתחרר, לוקחות עימן כמה שפחות ציוד, מחלקות את שללן לכל הבא ומבקש. היחידות הנוסעות לקו השני, מעמיסות כל דבר, משולחן ועד אוהל. באחד המוצבים אני נתקל בחיילים מדר-כאים ושפופים. מסתבר כי הם צריכים להשתחרר רשמית עוד שלושה ימים, אבל היו יכולים לצאת כבר מחרתיים. אבל המ"פ מסרב לתת להם לנסוע הייתה יום קודם. נימוקו: במלחמת ששת הימים הוא חזר הביתה יום אחד מוקדם מדי — ומאז הוא גרוש.

תפילין לבדוו. עוברים ליד יחידות צנחנים מאי-מעילה, הבאות ליקור אחרון בסואץ. הם מספרים כי הבוקר צריך להת-קיים משחק כדורגל בין היחידה שלהם ל-בין המצרים. אני פוגש בחבר, צבי, מיחידת צנחנים באי-מעילה, המספר על ביקור של חוליית חב"ד אצלם. התבדניקים ניסו לשכנע את החיילים להניח תפילין, לבסוף מצאו אחד שהסכים. רק אחרי שגמרו, מאזשים, את הטקס, גילו להם כי זהו עלי, הגשם הבדווי.

במוצב שלהם שוררת שלווה — אבל רק כלפי חוץ. בוקר אחד מגלה הגשש עקבות טריים בשדה המוקשים. מתברר כי המצרים

צבאי מדהים, ושהיה בעיני כל אב חכם וחוק. השטחים שפגנו אז היו בידי צה"ל רק במשך כמה שבועות. הפעם היה הכל אחרת. בראש המדינה עומדת הנהגה מפוצלת וכושלת, שאמינותה ירדה כימעט לנקודת-האפס אחרי פרשת האסונות והמחללים. בראש הצבא עומדת צמרת שהותקפה קשה מבפנים, על-ידי אלוף בכיר, ומילחמת הגנרלים" הייתה גלים בארץ ובעולם.

יתר על כן: הפעם עזובים לא רק שט-חים שנכבשו לפני כמה שבועות, אלא גם שטחים שהיו בידי צה"ל במשך שש וחצי שנים, עד שרוב אזרחי ישראל התפתו להא-מין שהם יישארו בידי המדינה לנצח.

במשך השנים, הפכה המילה "נסיגה" למילה גסה, ומי שהעלה אותה על שפתיו גזר על עצמו התאבדות פוליטית.

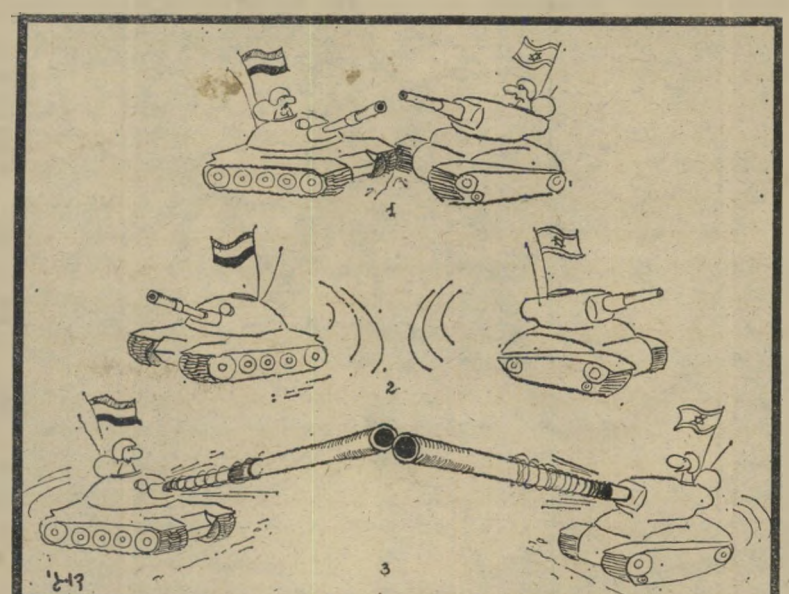
הביתה! איך עובר משבר זה? החיילים, שהשתתפו אישית בנסיגה, היו מאושרים. הם ציירו על קירות הבתים, בארץ גושן הדמיונית, את המילה האחת: "הביתה!"

אמנם, משה דיין היה נפחד. הוא נתן הוראה, שאין לה ארר בארץ דמוקרטית: למנוע בכוח מהעיתונאים להנציח את הנסיגה. על המסכים הופיעו רק פרצופים מחייכים של חיילי הכוח הנסוג — וגם פרצופים אלה צולמו בנביחה, נגד הוראותיו של דיין, שאיים בשל כך להטיל חרם על הטלוויזיה.

הוראה זו היתה לא רק דיקטטורית מוב-הקת, אלא גם טיפשית. לא היה בה צורך, בשלב הראשון עברה הנסיגה ללא משבר נפשי עמוק. נטל המילואים הגדיש את הסיאה, והדיבורים על "הפרדת כוחות" הקהו את העוקץ.

המייבון. אולם זה היה רק השלב הרא-שון. כאשר תיכפה על ישראל נסיגה בצפון, מול הסורים השנואים, יהיה המשבר הרבה יותר עמוק.

אולם המייבון האמיתי יבוא כאשר הנסי-גה תהיה בגלוי נסיגה, בלי חוכמות — בדרום מעבר למיתלה ולגיד, בצפון ממרכז רמת-הגולן על התנחלויותיה, ובמזרח מ-מרזם הגדה המערבית.

הפרדת כוחות

הכוחות במקום ולמאזן-הכוחות הי-עולמי. אחרי שהחליט, הוא מנהל משא-ומתן אינטנסיבי עם הצדדים, שוב אחריו שלב, כדי שישכמו ל-הסדר זה. משא-ומתן זה הוא תערי-בת של שיכנוע, איומים, אולטימ-טומים וגם שימוש בכוח (כגון מי-קוש נמר הייפונג, הגברת ההפצ-ציות של צפון ויאטינאם).

אולם ויאטנאם היתה זירה צדדית. מטרתו של קיסניג'ר היתה, בעיקר, לשים קץ למעורבות האמריקאית, ולמנוע כל אפי-שרות שהיטכו הוויאטנאמי ילקלל ב-עתיד את היחסים בין וושינגטון, מוסקבה ופקינג.

הסיכסוך הישראלי-ערבי מסובך הרבה יותר, הוא עלול לגרום למלחמה עולמית, או לשיחוק המשק המערבי על-ידי השי-מוש בחרס-הנפט.

הטיפול של קיסניג'ר היה, על כן, נמרץ עוד יותר. אחרי שאנוואר אל-סאדאת שם קץ לקיפאון ביוס-הכיפורים, ושירת בכך גם את האינטרס האמריקאי, נכנס הפרור-סטר לפעולה. שוב שימשו בערבוביה אמצעי-שיכנוע, איום בכוח (הכרות כור-גנות גרעינית בצבא ארצות-הברית), ומי-תוי (נשק לישראל), ובעיקר: לחץ פסי-של משא-ומתן כפוי.

בשלב האינטנסיבי ביותר, נפלו מלווי-של קיסניג'ר פשוט מן הרגליים. כאשר נגשו עם הנשיא סאדאת באסואו, שכנו ג'וזף טסקו ועוזרו בחוץ על הדשא ובר-דמו. בירושלים החזיקו בני-שיחו של קיסניג'ר רק בקושי מעמד, וההסדר הושג כאשר הם כבר היו בשלב של התשה גר-פנית קיצונית. קיסניג'ר נראה רענן, ומוכן להמשיך בלי סוף.

ציאות חדשה

יום ברור שגם הסכם הפסקת-האש וגם הסכם, הפרדת-הכוחות" היו טובי-ניות אמריקאיות מגובשות, ולא נותר למצ-רים ולירשלים אלא לשנות בהם פרטים עטומים.

שניהם היו "הסכמים כפויים", שזקקו כחשבון את צורכי הברית האמריקאית-סובייטית, ואת האיני-טרסים של ישראל והערבים — כפי שקיפניג'ר מגדיר אותם.

אין ספק שקיסניג'ר ימשיך באותה שי-טה, שלב אחרי שלב. תחילה נסיגה בגי-בול טוריה והסדר צבאי עם ירדן, ולאחר מכן ההתקדמות לקראת הסדר כולל.

כאשר אמר משה דיין השבוע בכנסת שאין סיכוי להסכם קרוב בין ישראל ומצריים, מכיוון שמצריים אינה מקבלת את "גבולות הביטחון" של דיין, הוא התעלם מן המציאות החדשה. הבעייה אינה עוד ישראלי-מצרית. רצונו של דיין שקול כנוצח. הבעייה היא ישראלי-אמ-ריקאית, מצרית-סובייטית ואמריקאית-סובייטית.

גבולות ישראל לא יוקבעו עדי-יד משה דיין, אלא עידידי "ראשי-הממשלה העולמי" וחברי ממשלתו — ניכסון, ברזנייב ושות', אחרי שמיעת טענות הצדדים ורחיפתם לקראת איזון חדש.

זה לא יהיה פשוט וחלק. ייתכנו מיכשור-לים רבים, תיחכן אפילו תבוסה לקיסניג'ר — למשל, אם יפטר הנשיא ניכסון בגלל שערוריותיו, או אם יתחולל שינוי ב-מאזן העולמי. אולם אפשרויות אלה גר-אות רחוקות. סביר יותר שקיסניג'ר יש-לים את המלאכה.

..הנרי מלך ישראל"

ברחובות תדיאכוב עקו מפגינים בשבוע שעבר, אריק מלך ישראל" זה מצלצל יפה יותר מאשר "הנרי מלך ישראל". אך לפי כל הסימנים, יהיה זה הנרי קיסניג'ר, ולא אריק שרון, שקבע את נטאיהקיים של ישראל בדרך זה.

מי שמתנגד לזה, יכול להאשים בכך רק את אביו של הנרי, שעלה לאמריקה. כל זה לא היה קורה אילו עלה ישראל.